

Innovation Title

મોલોમશી નું નિયંત્રણ

Category

પાક સંરક્ષણ

Notebook Number

lok (ર)૧ Jan-Feb-૧૯૯૭, Pg No. ૮

Brief

મોલોમશીના નિયંત્રણ માટે સીતાફળી (Annona squamosa) ના પાન, આંકડા (Calotropis gigantea) નું દૂધ, કુંવારપાઠા (Aloe vera), મોરથૂંથુ, બાયોગેસનો ઉપયોગ.

Detail

વાદળ છાયા વાતાવરણ દરમ્યાન મગફળી (Arachis hypogea)ના પાકમાં મોલોમશી નામની કાળા અને લીલા રંગની નાની જીવાતનું પ્રમાણ ખૂબ જ વધી જાય છે. તે પાનમાંથી રસ ચૂસે છે જેથી છોડનો વિકાસ અટકે છે. તે શરૂઆતમાં પાનની નીચેના ભાગમાં બેસે છે અને જેમ જેમ તેનો ઉપદ્રવ વધતો જાય તેમ તેમ છોડના અન્ય ભાગો ઉપર પણ જોવા મળે છે. મોલોમશીના શરીરમાંથી ચીકણો રસ ઝર્યા કરે છે. પરિણામે પાન ચીકણા બની જાય છે. તેની પર કાળા રંગની કૂગ લાગે છે. ઘણા ખેડૂતો તેને ગળો કે સાકરીયાના નામથી પણ ઓળખે છે.

ખેડૂતના જણાવ્યા મુજબ આવી સમસ્યા વખતે લગભગ અડધો કિલો સીતાફળી (Annona squamosa)ના પાનને એક લિટર પાણીમાં ઉમેરી ચોથા ભાગનું રહે ત્યાં સુધી ઉકાળી ૫૦ મિલી આકડાના (calotropis gigantea) છોડમાંથી લગભગ ૫૦ મિલી (અધોર) દૂધ એકઠું કરવું. ૧૦ ગ્રામ મોરથૂંથુ લઈ લગભગ ૧૦૦ ગ્રામ તમાકુમાં અડધો લિટર પાણી ઉમેરીને આ દ્રાવણ ઉકાળીને ગાળી લેવું. ૫૦ મિલી બાયોગેસની ટાંકીમાંથી નીકળતું સફેદ દુર્ગંધયુક્ત પ્રવાહી લીધું. આ પ્રવાહીની ગંધ ચંતુનાશક દવા જેવી આવતી હોવાથી તેનો પણ મિશ્રણમાં ઉપયોગ કર્યો શરૂઆતમાં તેમણે આ પ્રવાહીના થોડા ટીંપા ઈયળ પર સીધા જ છાંટી જોય તેના દ્વારા ઈયળ થોડા જ સમયમાં મરી ગયેલી જોવા મળી.

ખેડુતે મગફળી, દિવેલા અને તુવરના પાકમાં અખતરો કરતા મોલોમશીનું ૭૦ ટકા જેટલું નિયંત્રણ થયેલું જોવા મળ્યું.

આ મિશ્રણ બનાવવા ઉપયોગમાં લેવાતા મોરથૂંથુ (CuSO₄) સિવાયના મોટાભાગના પદાર્થો વનસ્પતિજન્ય છે અને તેમનામાં ઓછા વત્તા પ્રમાણમાં ચંતુનાશક ગુણો રહેલ છે. જો મોરથૂંથુનો ઉપયોગ કર્યા વિના આ મિશ્રણ બનાવવામાં આવે તો કદાચ જમીન, પાક અને મનુષ્ય પર થતી તેની આડ અસરો નિવારી શકાય.

(આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી. સોમભાઈ ઠક્કરે સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૪માં ભરેલ છે. આ પદ્ધતિ સાચી છે. આ પદ્ધતિનો દસ વર્ષ પહેલા ઉપયોગ કરતા હતા અત્યારે કોઈ ઉપયોગ કરતા નથી.)

Method of Use

Caution

Benefit

Condition

Material Used

સીતાફળીના (Annona squamosa) પાન, આંકડા (Calotropis gigantea) નું દૂધ, એરીયો, કુંવારપાઠા (Aloe vera), મોરથૂંથુ

IPR Status

Keywords

મોલોમશી, સીતાફળી, Annona squamosa, પાન, આંકડા, Calotropis gigantea, દૂધ, એરીયો, કુંવારપાઠા, Aloe vera, મોરથૂંથુ, જૂનાગઢ

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૬૨		Member Type	Scout	
First Name	દિલીપભાઈ		Middle Name	ડી.	
Profession			Designation		
Address 1					
Village	મુ.પો. ભુભલી		Taluka	ઘોઘા	
District	Bhavnagar	State	Gujarat	Country	India
Biography					
Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૬૬		Member Type	Innovator	
First Name	ગોવિંદભાઈ		Middle Name	જીવાભાઈ	
Profession	ખેતી		Designation	ખેડૂત	
Address 1					
Village	મુ. બંટીયા		Taluka	વંથલી	
District	Junagadh	State	Gujarat	Country	India
Biography					
Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૫૦૬૪		Member Type	Verifier	
First Name	સોમભાઈ		Middle Name	એચ	
Profession			Designation		
Address 1					
Village	૪૬, વર્ધમાન ટેનામેન્ટ, સોલા રોડ, ભુંયગઢેવ પાસે		Taluka		
District	Ahmadabad	State	Gujarat	Country	India
Biography					